

**ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี**
**ADMINISTRATORS' LEADERSHIP AFFECTING EFFECTIVENESS OF SCHOOLS
UNDER NONTHABURI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE**

วรรณนิศา นนทศักดิ์*, และ สุธิพงษ์ บุญผดุง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Wannisa Nonthasak*, Suttipong Boonphadung

Suan Sunandha Rajabhat University and Suan Sunandha Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail : s65561802018@ssru.ac.th

(วันที่รับบทความ : เมษายน 20, 2567 ; วันที่แก้ไขบทความ : มิถุนายน 15, 2567 ; วันที่ตอบรับบทความ : มิถุนายน 20, 2567)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี 4) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 1,899 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 320 คน โดยใช้ขนาดอำเภอเป็นขั้นในการแบ่ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านความรู้เท่าทันดิจิทัลเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2) ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านเจตคติทางบวก

3) ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านมีส่วนร่วมในการทำงาน (X_6) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (X_4) ด้านทักษะการสื่อสาร (X_3) และด้านวิสัยทัศน์ (X_1) โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัว มีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาร่วมกัน มีค่าคงที่ของการพยากรณ์เท่ากับ .689

4) ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี พบว่า ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ดี มี 4 ตัวแปร คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านทักษะการสื่อสาร และด้านวิสัยทัศน์ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ได้ร้อยละ 59.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมของตัวแปรพยากรณ์ ทั้งตัวแปรกับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ .769 ค่าความคลาดเคลื่อน เนื่องจากการพยากรณ์เท่ากับ .332 มีค่าคงที่ของการพยากรณ์เท่ากับ .689 และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ คือ $\hat{Y} = .689 + .358(x_6) + .300(x_4) + .143(x_3) + .134(x_1)$

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา, ประสิทธิผลของสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the leadership of school administrators under Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office, 2) study the effectiveness of schools under Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office, 3) study the relationship between the leadership of school administrators and the effectiveness of schools under Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office, 4) study the leadership of school administrators that affected the effectiveness of schools under Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office. The population of the research included 1,899 people of school administrators and teachers under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office. The sample group used in the research was 320 school administrators and teachers under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office using district size as a stratum. Data were analyzed by mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient analysis and multiple regression analysis.

The results of this research were :

1) The results of opinions regarding the leadership of school administrators in the vision aspect had the highest average, followed by morality and ethics aspect and digital technology literacy aspect has the lowest average.

2) The analysis of opinions regarding the effectiveness of schools in academic achievement had the highest average, followed by problem solving within the schools and the side with the lowest average is positive attitude.

3) The results of the analysis of school administrators' leadership and the effectiveness of schools under Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office: there was a positive correlation with statistical significance at the .05 level. The aspects with the highest correlation were working participation (X_6), followed by morality and ethics (X_4), communication skills (X_3) and vision (X_1). All of four variables had the predictive power of the effectiveness of school with a constant prediction value of .689.

4) The results of the analysis of the leadership of school administrators that affected the effectiveness of schools under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office, it was found that there were four variables that could together predict the effectiveness of schools : working participation, morality and ethics, communication skills and vision which were able to jointly predict the effectiveness of schools under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office which received 59.20% with statistical significance at the .05 level. There was the cumulative multiple regression coefficient of the predictive variables and the effective of schools which had a value of .769 and the error value due to the prediction was equal to .332. The forecast constant was equal to .689 and the forecast equation can be created which was $\hat{Y} = .689 + .358(X_6) + .300(X_4) + .143(X_3) + .134(X_1)$.

Keywords : Leadership of Administrators, Effectiveness of Schools

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) กำหนดไว้ว่า ประเทศมีความมั่นคง ยั่งยืนเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินการปฏิรูปการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ (จินางค์กูร โรจนนันต์, 2560 : ออนไลน์) บุคคลสำคัญของสถานศึกษาผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงต้องมีสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ทักษะ ลักษณะเฉพาะตัว ประกอบด้วย

ความสามารถในการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ตามภาระหน้าที่และความรับผิดชอบที่เกิดผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายได้ตามที่คาดหวัง (อค์พงศ สุขมาตย และคณะ, 2560 : 1-7) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจวางแผน อำนาจการและมอบหมาย ดำเนินการให้เป็นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และในยุคสมัยที่กระแสเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องสร้างภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และนำความสำเร็จความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมาสู่โรงเรียน (ซอพี ราเชะ, 2560 : 30)

ภาวะผู้นำขอ ตรวจสอบการพิมพ์ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารและพัฒนาองค์กรเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ บทบาทนี้ได้รับความสำคัญเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจและกำหนดทิศทางขององค์กรทั้งในด้านวิชาการและด้านบริหารจัดการ ต้องสร้างบรรยากาศและทำให้องค์กรเป็นสถานที่ที่บุคลากรสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีสุขภาพที่ดี ในฐานะผู้นำองค์กรและเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษาและเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ วางแผน อำนาจการ และมอบหมายงานในการกำกับดูแล ต้องปฏิรูประบบตนเองและเปลี่ยนแปลงองค์กรเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีบทบาทสำคัญที่ต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และเกิดความสมดุลเพื่อให้บริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารต้องสร้างภาวะผู้นำมาช่วยเสริมสร้างให้เกิดแรงบันดาลใจ เกิดการกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความร่วมมือในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรอย่างมาก ทั้งในแง่ของการสร้างพฤติกรรมและการควบคุมพฤติกรรม ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษา ด้วยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการเข้าไปมีอิทธิพลเหนือการทำงานของกลุ่มภายใต้สถานการณ์และช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานใช้ความพยายามทำงานได้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการพัฒนาสถานศึกษา จะเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำ ย่อมนำพาสถานศึกษาก้าวไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือว่ามีผลสำคัญที่สุดที่ทำให้การประเมินคุณภาพของสถานศึกษาประสบความสำเร็จ ผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับผู้ใต้บังคับบัญชาในการทำงานและการพัฒนาตนเอง เสริมกำลังใจ กระตุ้น ติดตาม รับฟังความคิดเห็น รวมถึงการให้กำลังใจ ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกอุ่นใจและมีกำลังใจในการทำงาน อีกทั้งยังเป็นผู้สร้างความร่วมมือในการทำงาน ผู้บริหารควรเข้าใจในการทำงานรวมถึงกระบวนการกระจายงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานอย่างทั่วถึง และเป็นที่ปรึกษาที่ดี มีเจตคติเชิงบวก สามารถให้คำแนะนำมีความมั่นใจในการทำงาน (กรมวิชาการ, 2551 : 2-3) ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

ประสิทธิผลของสถานศึกษา สามารถวัดได้จากหลายมิติและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทั้งด้านวิชาการและพฤติกรรม และอาจเกิดจากสถานศึกษานั้นมีสภาพแวดล้อมบรรยากาศรอบ ๆ ตัวผู้เรียนที่ส่งผลต่อการเอื้ออำนวยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม อีกทั้งด้านความพร้อมของทรัพยากร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอต่อการบริหารจัดการและควบคุมการทำงานอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอมรา พิมพ์สวัสดิ์ (2562 : 106) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในด้านความสามารถด้านการบริหาร การสร้างแรงบันดาลใจ การส่งเสริมบรรยากาศในการทำงาน และการเป็นแบบอย่างที่ดี มีอิทธิพลร่วมกันต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ซึ่งการที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกสถานศึกษาจนเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ สามารถทำให้บุคลากรภายในสถานศึกษาเกิดความพึงพอใจในการทำงานร่วมกัน ต้องใช้หลักการ แนวทาง และทฤษฎีเป็นแนวทางในการบริหารงาน ต้องมีการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์การดำเนินงานที่ชัดเจน โดยองค์ประกอบของประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นระบบที่สังคมจะต้องจัดความสัมพันธ์ภายนอกกับกระบวนการภายในองค์กรให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของกระบวนการศึกษาของสังคม ระบบของสถานศึกษาจะมั่นคงก็ต่อเมื่อสร้างผลผลิตให้เป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา คือ ผลการเรียนรู้ของนักเรียน การวัดความสำเร็จในการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านทางวิชาการ เช่น คะแนนสอบ ผลสอบ และการประเมินผลการเรียน อัตราการสำเร็จการศึกษา การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างความพึงพอใจในการทำงานของครู ซึ่งประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ เป็นแนวทางในการช่วยการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด คือ การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ทำให้สถานศึกษาเป็นที่

ประสงค์และให้ผลการเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียน มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ส่งเสริมให้เกิดเป็นระบบความร่วมมือในการปฏิบัติงานและต้องเผชิญกับความยุ่งยากจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งด้วยบทบาทของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการรวมกลุ่มและแรงจูงใจ เพื่อให้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านของการปฏิบัติงานและการเสริมสร้างความก้าวหน้าของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามนโยบายที่กำหนดไว้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566–2570) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู และสถานศึกษาในสังกัดเพื่อให้เกิดผลผลิต ผลลัพธ์ ตามที่กำหนดเป้าหมายไว้ในแผน และสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนใช้เป็นกรอบในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อการพัฒนาการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู มีเขตบริการในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามเขตพื้นที่การปกครอง ประกอบด้วย 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู อำเภอบางกรวย อำเภอปากเกร็ด อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางบัวทอง และอำเภอไทรน้อย ซึ่งมีสถานศึกษาทั้งสิ้น 18 โรงเรียน มีจำนวนข้าราชการครู 1,830 คน และนักเรียน 39,650 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู, 2566 : ออนไลน์) ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู ได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษา โดยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดทิศทางขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและจัดระบบการนิเทศติดตาม กำกับดูแลภารกิจหลักของสถานศึกษาด้วยกัน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป ด้วยการยกระดับคุณภาพให้มีมาตรฐานโดยเฉพาะด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา การจัดการศึกษาตามสภาพบริบทของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษาและครูผู้สอน รวมถึงการสอนในชั้นเรียนส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการบรรยายมากกว่าการให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง บางสถานศึกษามีครูผู้สอนที่จบการศึกษาไม่ตรงกับวิชาที่สอนรวมไปถึงภาระงานและหน้าที่ของครูมากเกินไป ประกอบกับตำแหน่งว่างของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละปีจะมีการเกษียณอายุราชการและมีการโยกย้ายสถานศึกษาเป็นจำนวนมาก หากปล่อยให้สถานศึกษาขาดผู้บริหารจะทำให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาและส่งผลต่อประสิทธิผลของการสถานศึกษาด้วย ดังนั้น การที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู แต่งตั้งรักษาการในตำแหน่งผู้บริหารอาจช่วยให้การบริหารงานในด้านต่าง ๆ มีการขับเคลื่อนไปได้ แต่ในการขับเคลื่อนเรื่องใหญ่ ๆ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการขอใช้งบประมาณในการบริหารงานยังคงเป็นปัญหามาถึงปัจจุบัน เนื่องจากผู้ที่ดำรงตำแหน่งไม่กล้าตัดสินใจในการบริหาร ส่งผลให้ประสิทธิผลของสถานศึกษานั้นต่ำลง และไม่บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู เห็นถึงความสำคัญและมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความรู้เท่าทันดิจิทัลเทคโนโลยี ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความคิดอย่างสร้างสรรค์ และด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ด้านเจตคติทางบวก และด้านการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยในครั้งนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางแก่ผู้บริหารสถานศึกษาและนำผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตรงกับความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้และประสบผลสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพที่สูงขึ้น

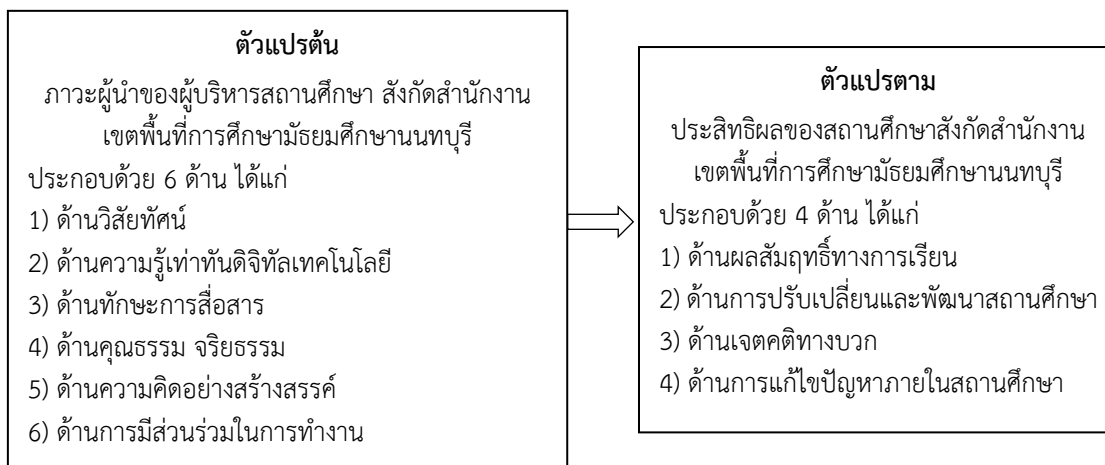
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู

4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย หลักการ แนวคิดและทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยสังเคราะห์แนวคิดที่สอดคล้องเพื่อนำมาทำกรอบแนวคิด

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 มีความสัมพันธ์กัน
2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างน้อยหนึ่งด้านส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จำนวน 1,899 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางของ (Krejcie and Morgan, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 320 คน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนในแต่ละเขตอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนนทบุรี จำนวน 130 คน อำเภอบางกรวย จำนวน 32 คน อำเภอบางใหญ่ จำนวน 14 คน อำเภอบางบัวทอง จำนวน 18 คน อำเภอไทรน้อย จำนวน 24 คน และอำเภอบางบัวทอง 102 จำนวน ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของแต่ละโรงเรียนโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้อำเภอเป็นชั้นในการแบ่ง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. **ตัวแปรต้น** คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านความรู้เท่าทันดิจิทัลเทคโนโลยี 3) ด้านทักษะการสื่อสาร 4) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 5) ด้านความคิดอย่างสร้างสรรค์ และ 6) ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน
2. **ตัวแปรตาม** คือ ตัวแปรตามประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา 3) ด้านเจตคติทางบวก และ 4) ด้านการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ประกอบด้วย สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อความ จำนวน 6 ข้อ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 มีข้อความ จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 มีข้อความ จำนวน 20 ข้อ รวมทั้งฉบับ 56 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ทำการวิจัย ดังนี้

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยของแบบสอบถาม แบ่งเป็น 6 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุมตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปเป็นนิยามศัพท์เฉพาะภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวบรวมข้อมูลมาใช้เป็นกรอบหรือเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยและตัวแปรทุกตัวตามกรอบแนวคิดและขอบเขตของการวิจัย ดังนี้ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ

ขั้นที่ 3 เสนอแบบสอบถามฉบับร่างกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของด้านเนื้อหาที่ต้องการวัด

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วนำฉบับที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมในประเด็นของความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) เมื่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ทำการตรวจสอบคุณภาพในด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหาด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์ (IOC : index of item-objective congruence) และกำหนดเกณฑ์ในการเลือกข้อความ ที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.67-1.00 การหาค่าความเที่ยงตรง โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปดำเนินการตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นจึงนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตร $IOC = (\Sigma R) / N$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item-objective congruence)

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยที่ค่า +1 หมายถึง ข้อความสอดคล้องตามประเด็นหลักของเนื้อหา สามารถนำไปวัดผลได้อย่างแน่นอน ค่า 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องตามประเด็นหลักของเนื้อหา และค่า -1 หมายถึง ข้อความไม่สอดคล้องตามประเด็นหลักของเนื้อหา จึงไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นที่ 5 นำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 (ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของปัญหาและหลังจากนั้นนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) (Cronbach, 1987 อ้างใน วรรณภา ไทยประยูร, 2564 : 60) มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.35-0.87 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

ขั้นที่ 6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามทั้งฉบับเป็นครั้งสุดท้ายภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้ในการวิจัย ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.56-0.76 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย สาขาบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา แก่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี เพื่อขอ อนุญาตจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัย
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จากการส่งแบบสอบถาม จำนวน 320 ชุด ให้กับประชากรทางไปรษณีย์และหมายเหตุหน้าของจดหมายให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามกลับมาให้ผู้วิจัย โดยกำหนดวัน เวลา ที่จะส่งแบบสอบถามกลับคืน หากพบว่าโรงเรียนใดที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามคืนตามกำหนด ผู้วิจัย จะส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนั้นอีกครั้ง
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนกลับมา จำนวน 320 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาตรวจสอบความ ถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสอบถาม ที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูล แยกข้อมูล และตรวจให้คะแนน ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการ ทำงาน ด้วยวิธีหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษาด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ด้วยวิธีการสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
5. การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอย regression

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และพบว่า ด้านความรู้เท่าทันดิจิทัลเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด พิจารณาแต่ละด้านได้ดังนี้

ด้านวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแผนกลยุทธ์ในการวิเคราะห์ทิศทางเป้าหมายของสถานศึกษา รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้วิสัยทัศน์เป็นกรอบคิดเชิงยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน ปรับปรุง พัฒนาวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาสถานศึกษา

ด้านความรู้เท่าทันดิจิทัลเทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับ มากทั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญในการใช้ดิจิทัล เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ใช้ดิจิทัลเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดทำข้อมูล สารสนเทศ) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถในการใช้ระบบดิจิทัลเทคโนโลยี

ด้านทักษะการสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการพัฒนาทักษะการพูดและการฟัง รองลงมาคือ ผู้บริหาร สถานศึกษามีทักษะในการเขียนเอกสารและรายงานที่มีความชัดเจนสร้างความเข้าใจและสื่อสารได้อย่าง มี ประสิทธิภาพและผู้บริหารสถานศึกษาการสนับสนุนกิจกรรมที่เน้นการสื่อสาร เช่น การนำเสนอโครงการงาน เป็นต้น และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการสื่อสารและแสดงออกในทางที่ชัดเจนและเข้าใจ ง่าย

ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาตัดสินใจโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำด้านคุณธรรม และเป็นที่ยอมรับของสังคม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา

ด้านความคิดอย่างสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูและบุคลากรใช้เทคโนโลยีในการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความมั่นใจให้ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องยอมรับในการสร้างสรรค์ผลงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดริเริ่มหาวิธีการสร้างสรรค์งานแบบใหม่ ๆ

ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างทีมงานที่มีการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านเจตคติทางบวก พิจารณาแต่ละด้านได้ดังนี้

ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ทั้งแหล่งเรียนรู้ภายในและแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน รองลงมาคือ นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร และนักเรียนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมการประกวดผลงาน/การแข่งขันวิชาการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้เรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับปรุงพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของของนักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความร่วมมือกับชุมชนละผู้ปกครอง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรให้ก้าวทันสภาวการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

ด้านเจตคติทางบวก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและมีความสุขในการมาโรงเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศเชิงบวก สนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองและเข้าใจในเรื่องความแตกต่าง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวอย่างที่ดีในการแสดงพฤติกรรมและทำงานสำหรับบุคลากรและนักเรียน

ด้านเจตคติทางบวก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายและกฎระเบียบที่ชัดเจน และผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศเชิงบวก สนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินผลการดำเนินการและแก้ไขปัญหาเพื่อการปรับปรุงและการพัฒนา และ ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมมือกับทุกฝ่ายในองค์กร เพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการแก้ไขกฎระเบียบให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

3. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี พบว่า ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ดี มี 4 ตัวแปร คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านทักษะการสื่อสาร และด้านวิสัยทัศน์ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ค่าถดถอยอย่างง่ายและสมการพยากรณ์ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ดังตารางที่ 1

ตัวแปรพยากรณ์	b	S. G _b	β	df	R	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	.689	.178				3.865	.000
ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน (X ₆)	.358	.060	.384	319	.769	5.952	.000
ด้านคุณธรรม จริยธรรม (X ₄)	.300	.053	.318			5.705	.000
ด้านทักษะการสื่อสาร (X ₃)	.143	.065	.151			2.203	.028
ด้านวิสัยทัศน์ (X ₁)	.134	.056	.129			2.381	.018

$R = .769$, $R^2 = .592$, Adjusted $R^2 = .584$, S. E._{est} .332, $F = 75.63$

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรทั้ง 4 ตัว คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน (X₆) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (X₄) ด้านทักษะการสื่อสาร (X₃) และด้านวิสัยทัศน์ (X₁) โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัว มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาร่วมกัน ได้ร้อยละ 59.20 และมีความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์หรือการประมาณค่าผลลัพธ์ของสถานศึกษาเท่ากับ .332 มีค่าคงที่ของการพยากรณ์เท่ากับ .689

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน โดยด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านความรู้เท่าทันดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดกลยุทธ์ วิเคราะห์ทิศทางเป้าหมายอย่างรอบคอบ มีเหตุผล กระตือรือร้น ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา มีความซื่อสัตย์และน่าเชื่อถือตัดสินใจโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมถึงการส่งเสริมการใช้สื่อดิจิทัลเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการสร้างผลงาน จัดซื้อและดิจิทัลเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อให้ครูและนักเรียนเข้าถึงสื่อการเรียนรู้อย่างทั่วถึง เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนา เหลืองงาม (2562 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก วีระชาติ กาญจนกันโห (2562 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สู่ยุคประเทศไทย 4.0 ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา และด้านเจตคติทางบวก มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและคณะครูมีการนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งแหล่งเรียนรู้ภายในและแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร มีนโยบายและกฎระเบียบที่ชัดเจนพร้อมทั้งแก้ไขกฎระเบียบให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา มีระเบียบวินัยปฏิบัติตามกฎของสถานศึกษา ให้ความร่วมมือในการทำงาน รู้จักพัฒนาตนเอง และมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาจนเป็นที่พึงพอใจของผู้ปกครอง สอดคล้องกับงานวิจัยของนันท์นภัส สุทธิการ (2562 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับกิตติพร พรงาม (2560 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 อยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิจัยพบว่า พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยรวมได้ดี มี 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านทักษะการสื่อสาร และด้านวิสัยทัศน์ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการรับรู้กระบวนการทำงาน ให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือแก่ครูและบุคลากรมีการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีความซื่อสัตย์และน่าเชื่อถือ ตัดสินใจโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และเป็นที่ยอมรับของสังคม ใช้หลักการครองตน ครองคน ครองงานในการบริหารงาน มีความสามารถในการสื่อสารและแสดงออกในทางที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย สามารถนำทักษะการสื่อสารมาใช้ในการสื่อสารและการจัดการข้อมูลในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดแผนกลยุทธ์ในการวิเคราะห์ทิศทางเป้าหมายของสถานศึกษา วางแผน ปรับปรุง พัฒนาวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาสถานศึกษาบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับงานงานวิจัยของนิสรา มูลวรรณ (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง และส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิผลสูง ทั้งโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัดต้องร่วมกันดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องพัฒนาภาวะผู้นำของตนเอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องกำหนดนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน พร้อมทั้งน่านโยบายสู่การปฏิบัติจริง เมื่อผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำสูงขึ้นจะส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิผลที่เป็นคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ด้านความรู้เท่าทันดิจิทัลเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จึงเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำสื่อเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการบริหารงาน ตอบรับกับความต้องการในยุคดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงาน

2. ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ด้านเจตคติทางบวก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จึงเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสร้างความตระหนักเรื่องมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎของสถานศึกษา ให้ความร่วมมือในการทำงาน ยอมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น รู้จักพัฒนาตนเอง และมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาค้นคว้าเป็นที่พึงพอใจของผู้ปกครอง

3. ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับสูงมาก และมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดขึ้นในตนเอง จนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและนักเรียนได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงยุคให้เหมาะสมกับสถานศึกษาแต่ละแห่ง

3. ควรทำวิจัยแบบประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา ที่ไม่เป็นการประเมินความคิดเห็นตามบริบทของสถานศึกษาโดยแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพร พรงาม. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- กรมวิชาการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จินางค์กูร โรจนนันต์. (2560). กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579). [Online]. Available : https://www.nakhonpathom.go.th/files/com_news_report/2017-10_1dbcea39efee80e.pdf. [2023, November 15].
- ขอพี ราเช. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- นันทน์ภัส สุทธิการ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- นิศรา มุลวรรณ. (2561). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- รัตนา เหลืองงาม. (2562). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วีระชาติ กาญจนกันโ. (2562). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสู่ยุคประเทศไทย 4.0 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วรรณภา ไทยประยูร. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อัคพงศ์ สุขมาตย์ และคณะ. (2560). ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 ภายใต้กรอบการศึกษาประเทศไทย 4.0. *Journal of Industrial Education*, 16 (2), 1-7.
- อมรา พิมพ์สวัสดิ์. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรี. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570). [Online]. Available : <https://main.spmnonthaburi.go.th>. [2023, October 8].
- Krejcie, R.V., and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activity. *Journal for Education and Psychological Management*, 30 (3), 607-610.